

SAJTÓ — PRÉS ALATT

Az ember, ifjúkorában, mint Thomas Morus, berendezi képzeletében a maga utópiáját.

Felépíti az ideális államot, s ebben az ókori Róma néptribunusának szerepét szánja a sajtónak. A sajtó öröködik a méhkasként sürgő-forgó nép érdekei, hogy ezeket ki ne szorítsák a hatalom kisebb-nagyobb parcella-tulajdonosainak („az ország báróinak”, később az „egy-egyazon nemességnek”, később „a felső tízezernek”, manapság „a politikai elitnek”) az érdekei. A sajtó, gondolja a gubóból imént kibontakozott, friss-himporú új pillangó, a modern állam „nyomtatott és sugárzott néptribunusa”.

Az viszont méltatlan, hogy ezt az ifjú képzelgést újra meg újra realitásként akarják elhíttetni egy felnőtt társadalommal.

Mégpedig úgy akarják elhíttetni, hogy ezt a felnőtt társadalmat Karinthy „Nekem gyanús a feleségem” című kirokija tökéletlen férjének nézik. Hiszen a legendát együtt terjesztik azzal az információval, hogy ezt a lapot a Springer, amazt Maxwell új, a harmadikat Monsieur Hersant veszi meg. Ebből ugyanis világosan következik, hogy ez az állítólagos „néptribunus” áru, amelyet a piacon adnak-vesznek. Márpedig tudvalevő, hogy a maga tulajdonában a gazda parancsol. Milyen érdek szolgál egy sajtótermék? Az emberiségét? A nemzetét? A hazáját? Nem. A tulajdonosa érdekét. Amennyiben a nép a tulajdonosa, természetesen, a nép érdekét. Ezért indult egy időben mozgalom a Magyar Nemzet szerkesztőségén belül: mi lenne, ha az olvasók száz- és százezer részvényvel maguk vennék meg a lapot? No persze, a magyar olvasók hogy is tudnának versenyezni egy Dagens Nyheter-csoporttal vagy Hersant úrral.

A mai magyar kormány és a sajtó vitája mindinkább a hazai politikai küzdőtér főfrontjává válik. Ennek oka még a Kádár-rezsimnek 1963-tól 1986-ig terjedő

három évtizedében gyökerezik. Ezalatt ugyanis a sajtóban és a tömegkommunikációban nem elsősorban „nemzeti-kommunista” vagy „liberális-kommunista” ellentétek tükröződtek, hanem végbement az egykori polgári radikalizmus erőinek egyfajta honfoglalása, annak az Aczél Györgynek a védőszárnyai alatt, aki éppen ezt a honfoglalást tartotta főcéljának. Ez nem jelenti azt, hogy a kiszoruló „népi-nemzeti” értelmiség nem keresett támaszt magának a hatalomban. Kétségbeesett harcában igenis keresett valamilyen támaszt (s ezt hiába veti Fekete Gyula szemére **Eörsi**), csak éppen nem talált olyan erőset és olyan hatékonyat, mint Aczél. Pozsgay túlságosan későn kezdett ellenpólusként kiőni Aczéllal szemben: addigra már minden pozíció el volt foglalva, s már idő sem maradt. A lakitelki találkozó a társadalom népi-nemzeti erőinek ellentámadása volt, egyfajta megszerveződés, mely most már minden köteléket megszakított a Kádár-hatalommal és abból Pozsgayt is kiszakította. Ebből a megszerveződésemből nőtt ki a Magyar Demokrata Fórum, mint politikai erő, mely végül is nem népi, hanem keresztény-nemzeti jellegével szerezte meg az ország népe többségének támogatását.

A polgári-liberális ellenzékéből, mely az illegális útját választotta volt, nőtt ki az SZDSZ. Sajátos módon azonban a hatalomra került nemzeti-keresztény establishment-nek nem ez az SZDSZ az igazi, engesztelhetetlen ellenfele, hanem a köztársasági elnök szavával „hetedik párt”-nak nevezett sajtó. Ezt kétségtelesen az is motiválja, hogy az Aczél-korszak alatt ennek a sajtónak az egyéniségei — nem kevesen! — politikai gyakorlatot, nemzetközi látókört szereztek és ebben a tekintetben előnyben vannak az MDF kiállította kormány gyakorlatlan politikai dilettánsaival szemben. A sajtó munka-

társai lenézik a minisztereket, magatartásukból kiérzik, hogy lelkük mélyén

önmagukat sokkal inkább tartják rátermett vezető csoportnak, mint a kormányt és az Országgyűlést nagy részét. Ez a hazai sajtó-establishment kétségtelesen nagyobb realitásérzékkel és rutinnal közelíti meg a helyzet problematikáját, mint az MDF „kuruc” (a szó rokonszenves értelmében) és kezdő politikusai, s meg van győződve arról, hogy csak egy Nagymajtény a realitás. S eltökélten ennek a Nagymajténynek az érdekében dolgozik. Ami 1711-ben a Habsburg-hatalom volt, az ma a külföldi tőke, a sajtó-establishment pedig fölünyesen érzi saját, sokkal nagyobb affinitását ehhez a nemzetközi tőkéhez, mintsem Antall József ebben versenyezhetne vele. A harmincas években még a norma a *nemzeti érdek* volt, s bárki bárhol állt is a nemzeti palettán, azt bizonygatta, hogy leghitelesebben ő képviseli a nemzeti érdeket.

A sajtó tehát ma, Magyarországon, nem „a nép hangjának közvetítője”, hanem *saját érdekű politikai erő*. Ebből következik, hogy az MDF-kormánynak nincs sajtója. Holott egy születő demokrácia kormányajtó nélkül: abszurdum. (Nehogy valaki Anglia példáját hozza fel. Ha a Földön lehet élni, miért nem lehet a Holdon? Mert mások a feltételek.) Ennek a politikai erőnek félelmetes hatalma van: az információ. Ez a politikai erő, amelyet ma itthon a „sajtó” fogalom rejt, nem titkolja, hogy meggyőződése szerint az Európába-integrálódás érdekében további magyar sajtóságokat kell feladni: lezárni a nemzeti történelmet, végleg és érzelmileg is lemondani a történelmi Magyarországról, sok évszázados szokásokat elhagyni, Kodályt múzeumba tenni, Ausztria magyar nyelvű második kiadásává válni.